

tu illi bonum reddis, malus non es. Si ille tibi malum facit, et tu illi malum reddis, bonus non es. Si ille tibi bonum facit, et tu illi malum reddis, malus es. Si ille tibi malum facit, et tu illi bonum reddis, bonus es. De proximo tuo hoc modo judicare debes. Vide quid facit. Si certum bonum, si dubium bonum; si certum malum, si dubium malum. Si certum bonum est parvum, majus existima. Si certum malum est magnum, parvum puta; parvum minus judica. Si dubium est bonum, verum puta: si dubium est malum, bonum puta. Hoc est iudicium verum, iudicium bonum, iudicium Deo placitum. Quod si tu illi non solum discernendo, sed etiam faciendo in sacrificium obtuleris, placabis iram, et gratiam consequeris.

3. Deinde sequitur, diligere misericordiam, ut

A bonum quod agis, non ex timore, sed ex amore. Postremo, sollicitum incedere, ne vel bonum quod necdum habes non merearis accipere, vel bonum quod habes amittas. Porro in his tribus Trinitati in te operanti cooperaris. Sapientia enim te ad agnitionem veritatis illuminat; charitas te ad desiderium bonitatis inflammat; paternitas in te custodit quod creavit, ne pereat. Per illuminantem ergo sapientiam et cum lucente rectum discernis; per inflammantem charitatem et cum ardente misereris; per providentem vero paternitatem, et cum tuente temetipsum custodis; per Trinitatem cooperanti Trinitati Trinitatis imago efficeris, verumque sacrificium tunc te ipsum Deo offers, cum ad ejus similitudinem reformaris. Amen.

LIBER SENTENTIARUM.

Sequentes Sententias, quæ Sermonibus de Diversis in prioribus Editis subjiciebantur, Horstius, Bellarmini consilium secutus, in dubiorum operum classem ob styli diversitatem relegavit.

1. Rationalis creatura in hoc se debet diligere, ut beata sit; et Deum, per quem solum beatificari possit: cujus insecutor et æmulus ad hoc elaborat, ut eam in utraque sui qualitate corrumpat. Corpoream igitur qualitatem appetitu gulæ et fluxu luxuriæ depravat penitus et corrumpit: jumentumque carnis his duobus aculeis agitatum in præcipitia mortis impellit. Invisibilem vero humanæ substantiæ portionem spiritualibus aggreditur armis, eamque gemina peste inficiens, tumore superbiæ, et avaritiæ labe commaculat; sicque totam massam fermenti hujus colluvione corrumpens, homini præripit beatitudinem, quam amisit.

2. Quatuor sunt, quorum in hac vita obsequiis deservimus: caro, mundus, diabolus, Deus. Carni militamus, gulæ illecebris serviendo, luxuriæ stimulis obsquendo. Mundo militamus, avaritiæ æstibus anhelando, honoris altitudinem affectando. Diabolo militamus, bonorum profectibus invidendo, et contra Deum superbiæ spiritu intumescendo. Deo militamus, pictatis operibus humiliter insistendo, potestates aeras virtute spiritus oppugnando. Habent et singuli principes isti donativa sua propria. Caro suis tironibus elargitur momentaneam voluptatem: mundus, transitoriam sublimitatem: diabolus, perpetuam captivitatem: Deus, interminabilem felicitatem. Hæc sola præponderat.

3. Evangelica sanctione præceptum est, ut in via mortalitatis hujus terrenis affectibus inhærentem neminem salutemus (*Luc. x, 4, et xi, 43*). Quos autem ab hac vita suspensos viderimus, illis

B securæ salutationis gaudium offeramus. Unde et in Evangelio tria salutationis genera invenimus. Virgo siquidem Maria salutavit Elisabeth (*Luc. 1, 40*), angelus vero Mariam (*Ibid., 28*), Dominus autem Jesus discipulos salutavit post resurrectionem (*Joan. xx, 19*). Cum ergo videmus eos qui in sterilitate vitæ hujus servierunt, montana confessionis ascendendo, fervorem pœnitentiæ quasi filium quemdam concipere; illis vocem salutationis, illis in verbo Domini remissionis et gratiæ et veniæ largitatem debemus offerre. Quos vero in sanctitate et castimonia Domino servire conspiciamus, invitando ad meliora, benedictionem et gratiæ fecunditatem eis necessario promittamus. Quos sane in conclavi remotionis apostolicæ fastigium tendere videbimus, illis quietis et pacis geminam soliditatem, cujus etiam in suo corpore quædam præludia sentiunt, vivæ vocis ministerio spondeamus.

4. Dominum Jesum Christum subire crucis et mortis ignominiam, tria quædam præcipua coactione voluntaria compulerunt. Filialis et pura obedientia, qua prioris inobedienciæ piaculum solveretur. Compassibilis et communis miseria, quæ illius justitiam inflexibilem, virgam ferream, et ad misericordiam hortabatur. Erat miseria illa et ponderosa et gravis, et cervices hominum communis peccati et mortis conditione premebat: publica et generalis, quæ justos et injustos simili damnationis sententia pariter obligabat: continua et perennis, quæ nisi per Christum redemptionis gratia fieret, irremediabilis captivitatis nexu, omne genus Adam.

damnationis voragine absorbebat. Porro tertium quod spontanee cogit in mortem, celeberrima et solemnis victoria, cujus successu, inevitabilis diaboli et mortis potentia in monumento gloriose et efficaciter erat imminuenda.

5. Tribus modis exaltat Dominus caput nostrum: mentem scilicet a terrenis affectibus suspendendo, ut spe cœlestium transitoria contemnamus; divinam scientiam conferendo, ut eorum quæ temporaliter non videntur, scientiam teneamus; ad amorem cœlestium sublevando, ut in carne positi, ipsam quoque carnem divinæ dilectionis altitudine transcendamus.

6. Homines habent triformem statum vivendi. Non delinquere, quod agit utique timor servilis. Nolle delinquere, quod exhibet filialis. Non posse delinquere, quod sola confert beatitudo perennis.

7. Quatuor esse dicuntur, quæ nostræ gratiam devotionis adaugent. Memoria peccatorum, quæ hominem reddit humilem apud se. Recordatio pœnarum, quæ illum sollicitat ad bene agendum. Consideratio peregrinationis, quæ illum hortatur visibilia debere contemni. Desiderium vitæ perennis, quæ hominem incitans ad perfectum, cogit eum a terrenis affectibus voluntatis mutatione suspendi.

8. Nostræ inscientiæ tarditatem erudit Dominus tribus modis. Indulti beneficii largitate, quæ nostræ durtiam mentis emollit, et excitat ad amorem. Frequenti verberum severitate, quæ præstans intellectum auditui, inculcit nobis timorem. Contemptus publica vilitate, quo implens facies nostras ignominia, parit nobis verecundiam et ruborem.

9. Motus et titillatio carnis nostræ tribus ex causis contingit. Ex præcedenti cogitatione, cum formas et imagines illicitas intus trahentes, in earum retractatione turpiter commovemur. Ex ventris plenitudine, quia, cum venter ciborum cumulositate distenditur, caro lasciviens ad motum luxuriæ concitatur. Ex maligni spiritus impugnatione, quia quo justos superare se minime posse considerat, eo per carnis titillationem gravius eos impugnat.

10. Auctoritate Scripturarum, male cogitare, maledicere, et malefacere prohibemur: quia in male cogitare vel immunditia est, cum res sordidæ et impuræ memoria revolvuntur; vel superbia, cum animus quasi superior super proximos suos erigitur et inflatur; vel avaritia, cum diabolo instigante contra præceptum Dei res proximi concupiscitur. Necesse est enim malæ cogitationi horum trium aliquid semper inesse. In maledicere vero sermo est vel supervacuum, ratione et utilitate carens: vel detractorius, fraterna bona invida corrosione et odii instinctu diminuens: vel adulatorius, caput alicujus falsa olei delinitione demulcens. In malefacere quoque opus est vel simulatorium, cum aliud intendimus quam opere demonstramus: vel impium, cum proximos nostros lædimus: vel impudicum, cum nos aliquo modo sordidamus.

11. De convalle plorationis ascensuri, semper ad altiora tendere et anhelare debemus. Est enim quasi quoddam desertum vita ista mortalis, de qua dicitur: *Terra deserta, invia et inaquosa* (Psal. LXXI, 3). Sed triformis est species desertorum. Est quippe desertum, momentanea scilicet vanitas, quam despiciere vitæ moderatione debemus. De quo deserto ascendere nos oportet, sicut dicitur: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* (Cantic. VIII, 5). Deliciis affluimus, cum virtutibus abundamus. Super dilectum innitimur, cum Deo adscribimus quidquid boni operamur. Est aliud desertum, christianæ simplicitatis humilitas: vocata desertum, quia fere nullus est imitator Christi, qui studeat istud bonum operari. Per hoc desertum necesse est ascendamus. Unde dicitur: *Quæ est ista quæ ascendit per desertum, sicut virgula fumi ex aromatibus?* (Cant. III, 6). Sicut virgula fumi ex aromatibus ascendimus, cum virtutum studio et disciplina exercitati, proximos nostros ad bene agendi similitudinem incitamus. Est aliud quoque desertum, innocentiae purioris simplicitas vel integritas. Ad hoc debemus ascendere, quia ad veram munditiam, ut simus sancti corpore et spiritu, debemus anhelare. Ascendamus ergo de deserto momentaneæ vanitatis per desertum humillimæ simplicitatis ad desertum integerrimæ puritatis.

12. Dominus noster habet proprie sagittas, quibus hostes suos vulnerat, et in brachio virtutis expugnat. Sunt autem tres sagittæ, quibus hostes sauciantur. Stimulus amissæ pecuniæ, quia valde conteritur, qui instrumenta vivendi et satellites voluptatum divitias amisisse reminiscitur. Sequitur pestis corporalis molestiæ, quæ ut ejus vias ex omni parte sepiat, eum quem ad peccatum festinare considerat, etiam corporis contritione flagellat. Sequitur malleus infernalis memoriæ: quia, cum se homo undique circumseptum pondere pœnarum corporaliū pensat, etiam ad illam quæ fine caret angustiam oculos porrigens, horribilem gehennæ fornacem timida secum consideratione tractat.

13. Sunt et aliæ tres sagittæ, quibus Dominus etiam eos sauciat, quos ad degustandum dulcedinem suæ dilectionis invitat. Quarum prima est timor castus: qui ideo sic vocatur, quia et timeri Dominum a servo jubet, et servum ab illicitis continere respectu Domini admonitione continua persuadet. Sequitur amor devotus, qui, dum mentem occupaverit, totam igne suavissimæ dilectionis accendit. Sequitur desiderii virtus, quæ, dum latitudinem conscientiae veluti aura lenis afflaverit, ea quæ retro sunt mens oblita, ad solam faciem conditoris anhelans, quia sui voti finem minime consequitur, contabescit.

14. Oblatio nostræ laudis, quam Deo immolamus, triformis esse debet. Affectuosa, ut mens concordet voci. Fructuosa, ut ædificationem pariat intuenti. Gratiiosa, ut placeat conditori qui gratis dedit.

15. Decretis et adhortationibus sanctorum Patrum bene cogitare, et bene dicere, et bene facere jugiter admonemur : quia in bene cogitare cogitatio est vel honesta, nihil impuritatis contrahens ; vel humilis, nihil superbum sapiens ; vel pia, nihil crudele molliens. In bene dicere vero sermo est vel auditori commodum afferens ; vel humilis, nihil inanis eloquentiæ lepore turgescens ; vel verisimilis, nihil fucosæ simulationis objectum in sua prætextione prætendens. In bene facere quoque factum vel purum, quod munditiam exhibet ; vel pium, quod misericordiam redolet ; vel pudicum, quod oculos intuentium non offendat aut violet.

16. Usitatum est satis et tritum, sæculum istud merito cæcitatibus et ignorantibus suæ Ægypti vocabulo nuncupari, quod nimirum quoties mutatione voluntatis egredimur, tria nobis occurrunt. Stimulus cupiditatis, qui, velut mare Rubrum, sensum rationis nostræ tumidis et procellosis undis cogitationum involvit : et nisi virga discreti iudicii aquæ superiores ab inferioribus secernantur, subruit funditus et demergit. Sequitur cumulus tentationum, quasi alter Jordanis alvei sui metas excedens, et terram corporis nostri solito plenius occupans, nisi arca testamenti, id est sententia veritatis, intercedens, impetus 775 illius refrenet, et ipsum penitus arefaciat et exsiccat. Sequitur aculeus molestiarum, qui, cum ingruerit quasi iterum Jordanis Eliseo occurrens, sumendum Eliæ pallium, et mediis fluctibus opponendum : ut quidquid non temporaliter cruciat, respectu Dominicæ passionis sapor mutato, nova nobis suavitate dulcescat.

17. Viæ quæ ducunt ad mortem, ratione trifaria dividuntur. Alia ærumnosa, alia laboriosa, alia deliciosa. Ærumnosa est in pauperibus, qui in paupertate sua regio spiritu et divite animo tumescunt, ab inopia temporali ad æternam miseriam transferuntur. Laboriosa est in avaris et cupidis, qui, dum diversarum anxietate curarum miserabiliter distenduntur, obliviscuntur ea quærere quæ Dei sunt : et avaritiæ aestibus anhelantes, usque ad vitæ terminum ab inquietudine temporali ad æterni laboris angustias transferuntur. Deliciosa, in divitibus delicatis, qui in deliciis et voluptatibus enutrientes corpora et corda sua, post dulcedines momentaneas et horarias suavitates ad sempiternas amaritudines deferuntur.

18. Via quoque quæ ducit ad vitam, simili ratione distinguitur. Est enim alia sanguinea, alia purpurea, alia lactea. Sanguinea, in martyribus, quia in sanguine Agni suorum corporum indumenta laverunt, et per iter martyrii, triumphalis altitudinis solium attigerunt. Purpurea est in confessoribus, qui in sua carne vestigia Dominicæ passionis per abstinentiam expresserunt, et in suis corporibus vulnerum Christi stigmata portaverunt. Lactea in virginibus, quæ in se ipsis puritatis angelicæ candidum et virtutes sanctimonie consecraverunt, et

per viam munditiæ ad amplexus et thalamos veri sponsi, virtutum pennis feliciter evolarunt.

19. Mors animæ, oblivio : de qua morte suscitatur hoc modo. Per memoriam sentit, per obedientiam audit, per intelligentiam videt, per circumspeditionem olfacit, et gustat per dilectionem.

20. Quator sunt genera voluntatis humanæ. Sicca, in reprobis et terrenis, quorum corda nullo rore gratiæ perfunduntur. Recta, et inchoantibus, qui vitæ pristinæ fortitudinem relinquentes, ad boni operis rectitudinem mutatione voluntatis assurgunt. Devota, in proficientibus, qui usu orationis assidue in amorem bene agendi cœlitus eriguntur. Beata, in consummatis, qui pene nihil aliud nisi Deum cogitantes, in ipso totius desiderii sui finem reponunt. Inter siccam et rectam voluntatem chaos quoddam firmatum est, ut qui voluerit transire, non possit, perversa scilicet intentio. Inter rectam et devotam, inolita consuetudo. Inter devotam et beatam, corporalis affectatio. Quæ tria quasi quidam lapides dum in via nostri operis se opponunt, ne de virtute in virtutem ascendamus, impediunt.

21. Ligna sunt omnes iusti, qui plantati in medio Ecclesiæ temporalis, fructu debent fructus vitæ qui maneant. Videat autem quisque ut eligat sibi locum irriguum, in quo fructificans proferat in tempore suo vitæ fructum. Sunt autem tres decursus aquarum. Incitamenta Scripturarum, quæ per minas et promissa honestam in homine suscitant voluntatem. Charismata gratiarum, quæ hominem spirituales ex animali efficiunt, ad sui provisionem et curam informando ; et docendo omnem veritatem ministrant operum fecunditatem. Stillicia lacrymarum, quæ, dum venas intentionis atque propositi suo rore irrigant et infundunt ne lignum moriatur, perseverantiam largiuntur. Qui juxta hæc fluentia radicatus fuerit, per menses singulos faciet fructum, et folia ligni illius ad suavitatem gentium.

22. Non uno eodemque modo omnes qui ebrii fuerint, debriantur. Aliud est vinum malitiæ, quod effluit de uva fellis, et a diabolo initium habuit, qui amaritudinem peccati et mortis humano generi propinavit : quo debriantur iniqui conformes facti ei. Aliud est vinum molestiæ, quod emanat de labrusca conditionis humanæ : quæ Domino suo acetum iniquitatis apposuit. Hoc vino quisquis inebriatur, non injuste, sed merito peccati sui, a Deo hoc perpeti comprobatur. Aliud est vinum gratiæ, quod ex botro cypri, id est conditoris largitate decurrit : et hoc est mustum, quo sponsi filii debriantur ; 776 quod mittitur etiam et in utres novos.

23. Reges sunt et sacerdotes, omnes electi : et eos oportet oleo unctionis inungi. Est autem oleum triforme. Aliud siquidem est oleum effusionis, videlicet verbum Dei, quo initiantur veterem hominem exuentes, ut quasi adolescentulæ in amorem sponsi surgant. Aliud est oleum puritatis, quo lagenæ operum nostrorum impleri debent, quod in lampade divini fervoris ignem debet incessanter nutrire. Aliud vero

oleum exultationis, charitas videlicet principalis : quæ mentem quam repleverit, dilatat, ut gustans quam suavis est Dominus, in vertice justitiæ sedens in solo Deo gloriatur et gaudeat.

24. Christiani a Christo nomen acceperunt : et operæ pretium est ut sicut sunt hæredes nominis, ita sint imitatores sanctitatis. Tria ergo sunt quæ in Christo nobis expressa, plenis viribus exercere debemus videlicet improbare vivaciter sæculi vanitatem ; quia et Jesus ne rex constitueretur a turbis, aufugit. Exercere viriliter pœnitentiam ; quia et Jesus sicut agnus occisus est. Et habere veraciter geminam charitatem ; quia Jesus pro inimicis oravit.

25. Septem gradus descensionis habet humilitas. Abdicationem rerum exemplo Apstolorum. Abdicationem vestium, sicut Elias et Joannes. Corporis exercitium, ut Paulus. Directionem in prosperis, instar David pauperis, et regis. Patientiam in adversis, sicut Job et Tobias. Proprium abhorreere consilium, et propriæ voluntatis affectum.

26. Arma virtutis, quibus arma nequitiae expugnantur, sunt hæc : Plena peccati cognitio, quæ expellit tenebras voluptatis. Pœnitentialis afflictio, contra dulcedinem carnalitatis. Humilis et vera confessio, contra venenum iniquitatis. Sufficiens et digna correctio in mutatione pristinae voluntatis. Perseverantiæ plena successio, ut perfecta subrogetur custodia sanitatis.

27. Necessaria sunt pœnitentiæ tria hæc. Abstinencia, per quam carnis superbia edomatur. Lectio, Cujus fructu reformandus in vigorem animus saginatur. Oratio, Cujus munimine et tutela, virtutum examina proteguntur.

28. Humilitatis virtus habet hæc tria. Superiori subdi, ut ad ejus æqualitatem nulla ambitione vel invidia rapiatur. Æquali non præferri, ne illicito appetitu superior velle fieri videatur. Minori subdi potius quam præponi, ut ex hoc humilitatis veritas comprobetur,

29. Non omnes uniformiter gradiuntur ad Deum. Quidam passu ; sicut illi qui terrenorum curis impliciti, vix aliquando respirant, ut Domini recordentur. Quidam modesto incessu ; sicut hi qui Domini servitio mancipati, et Deo quidem serviunt, et tamen erga se ipsos indulgentiores existunt. Alii D veloci, id est rapido cursu ; sicut hi qui super carne sua se intuentes, et se et transitoria contemnentes, celeriter proficiscuntur ad Deum, hoc solummodo cupientes, in pace quiescere in id ipsum.

30. Tria sunt loca, cœlum, terra, infernus ; et habent singula habitatores suos : cœlum, solos bonos ; terra, mixtos ; infernus, solos malos.

31. Triplici morbo laborat genus humanum : principio, medio, et fine, id est nativitate, vita, et morte. Nativitas immunda, vita perversa, mors periculosa. Venit Christus, et contra triplicem hunc morbum attulit triplex remedium. Natus est enim, vixit, mortuus est : atque ejus nativitas purgavit nostram,

A mors illius destruxit nostram, et vita ejus instruxit nostram.

32. Electos tria in futuro manent. Interna satietas ; æterna jucunditas ; jucunda voluptas. De his dicitur, *Exsultent justi* (Psal. LXVII, 4), etc.

33. Triforme est desiderium electorum. Unanimitè habitare in domo : unde est, *Unam petii a Domino* (Psal. XXVI, 4). Victoriæ obtinere de mundo ; unde est, *Quis me liberabit de corpore mortis hujus ?* (Rom. VII, 24.) Præsentialiter frui Deo : unde est et illud, *Cupio dissolvi, et esse cum Christo* (Philipp. I, 23).

B 34. Trifarius est prælatorum timor. Ne audientium animos exquisitior apparatus commoveat : ne interni judicis oculos immoderatio usus offendat : ne justitiæ retributio in præsentibus eis fiat.

35. Triformis est sanctorum dolor : quia ceciderunt de paradiso ; quia tenentur in exilio ; quia differuntur a regno.

36. In monte montium Christo fuerunt hæc duo : coagulum passionis, et pinguedo sanctitatis.

37. Vituli quos Domino immolare debemus, tres sunt. Novæ conversionis effectus : quasi vitulus novellus cornua producens et ungulas. Sacræ religionis profectus : qui est vitulus tenerrimus de armento. Consummatæ virtutis affectus : qui est vitulus saginatus.

38. Quadriformis est pressura nostra. Corruptibilis carnis angustiae : quæ sunt dolores mortis. Temporalium pressurarum molestiae : quæ sunt torrentes iniquitatis. Occulti hostis latentes insidiæ : quæ sunt dolores inferni. Deceptoris facies mundanæ gloriæ : quæ sunt laquei mortis.

39. Fumus est ab ira Dei : quia in consideratione iræ Dei electi compunguntur. Ignis a facie ejus : quia per cognitionem et præsentiam ad amorem accenduntur. Caligo sub pedibus ejus : quia per districtum illius examen reprobus desperationis nebulis obscuratur.

40. Ambulat Dominus super pennas ventorum, cum electi ejus dulcedinem vel tenuiter attingunt. Volat, cum de incircumscripita ejus substantia nihil percipiunt. Unde est : *Fuge, dilecte mi* (Cantic. VIII, 14). Ponit Dominus tenebras profunditatis et altitudinis latibulum divinitatis suæ, in luce puritatis et sanctimonis habitaculum mansionis suæ.

41. Portas suas mundus habet quibus ingredimur ad eum, quæ sunt, corrupta sensualitas, et incesta cupiditas : unde est, *Appropinquaverunt usque ad portas mortis* (Psal. CVI, 18). Portæ inferi, cæca desperatio, et dura obstinatio : unde est, *Portæ inferi non prævalebunt* (Matth. XVII, 18). Portæ cœli, humilis patientia, quæ est porta ferrea ducens ad civitatem (Act. XII, 10) : et amoris concordia, quæ est porta orientalis (Ezech. XLV, 1).

42. Genera retributionis sunt quatuor : duo in hoc sæculo, et duo in futuro. Retributio prosperitatis et abundantis impiorum, unde est, *Receperunt*

mercedem suam (Matth. vi, 5). Damnationis et ignominiae eorum, familiaritatis et gratiae justorum, dulcedinis, amoris et gloriae. Duo autem sunt quae remunerantur : justitia operis, et puritas cordis.

43. Tres sunt lucernae. Regula disciplinae Christus, quae accenditur, ut drachma perdita inveniat. Forma veritatis in Evangelio, quae ponitur super candelabrum. Scientiae puritas in corde bono, quae illuminatur a Domino.

44. Pedes nostri esse debent sicut cervorum, et sicut vituli.

45. Alii sunt filii alieni, qui mentiuntur : alii filii Belial, qui non cognoscunt Deum : alii filii Israel, qui cognoscunt.

46. Triforme est semen. Veritatis et justitiae, quod in terra jactum, facit fructum centuplum : iniquitatis et malitiae, quod est genimen viperarum : erroris et malitiae, quod est Chanaan, et non Juda.

47. Sapientia Dei, quasi perdix, fovet filios quos non peperit ; quasi gallina congregat pullos sub alis ; quasi aquila provocat ad volandum.

48. Trifaria est vestis nostra. Pœnitentialis anxietas, quae est vestis viduitatis : religiosa maturitas, quae est vestis jucunditatis : sincera integritas, quae est vestis virginum.

49. Vestes Esau, honestas vitae, et maturitas disciplinae : pelliculae hædorum, abjectio noxiae vetustatis, et mortificatio propriae voluntatis. Cibi, hilaris obedientia, et humilis abstinencia. Pater tangit filium apposita probationis manu. Osculatur secretæ inspirationis instinctu. Benedicit religionis profectu.

50. Tria sunt necessaria puritati. Integritas actionis, simplicitas intentionis, tranquillitas devotionis.

51. Puritas tria confert : spiritum libertatis, gaudium securitatis, firmitudinem charitatis.

52. Reprobi aliquando sunt sicut fumus, quia in sua altitudine evanescent. Aliquando sicut pulvis, quia nullum charitatis humorem proferunt. Aliquando sicut cera, quia ad calorem, id est impulsu tentationis, facile liquefiunt.

53. Portæ Sion, id est Ecclesiae, sunt sacramenta, sine quibus Ecclesiam non intramus. Portæ justitiae sunt virtutes mediae, quas temporaliter exercemus. Portæ æternales sunt præcipuae virtutes, quas etiam in futuro habituri sumus.

54. Tria sunt quibus obnoxii sumus Deo. Signaculum naturæ, quo ad similitudinem Dei facti sumus. Talentum fidei, quod per bonum opus Deo integrum resignare debemus. Titulus professionis, quo ad serviendum Deo sponsionis vinculis alligamur.

Tribus modis nos interrogat Deus. Promulgatione præcepti, ut nostra nobis obedientia nota fiat. Invectione flagelli, ut patientia nostra proximis innotescat. Revelatione secreti, ut se nobis virtus humilitatis aperiat.

55. Tribulatio tria confert. Exercitium, ne virtus amoris, otii tempore frigescat. Probationem, ut

nostræ constantiae fortitudo ad exemplum hominibus innotescat. Præmium, ut juxta tribulationis modum, immensum gloriae pondus accipiat.

Adversitati tria sunt opponenda. Electorum agnes et angustiae, quas patiuntur qui pie vivunt. Redemptoris afflictiones et molestiae, quas ei sævissimi principes intulerunt. Dispositio moderatricis justitiae, cujus altitudinem quasi virgæ Joseph summum non discutere, sed adorare debemus. Hæc sunt tria illa ostia, vectes et termini, quibus Dominus circumdat mare sæculi.

56. Triforme est exercitium electorum. Austeritas jejuniorum, qua excolitur terra carnis, ut fructum ferat. Assiduitas lectionum, qua reficitur animus, ut homo interior pinguescat. Instantia orationum, quae mens ad caelestium appetitum assurgat.

57. Auctor mirabilium Deus tria quaedam mirabilia operatus est in Maria. Integritatem munditiæ mirabiliter suscitavit, ut arca testamenti auro purissimo tegetetur. Puritatem virgineam potentialiter fecundavit, ut rubus ardens non combureretur. Ina supernis ineffabiliter copulavit, ut scala Jacob mediante, terrena caelestibus unirentur.

58. Tria nobis contulit Mariae fecunditas. Avertit jugum captivitatis antiquae ; remisit iram indignationis divinae : delevit notam iniquitatis humanae.

59. Electi tria præstolantur in futuro. Quod in eis mortale est, a vita penitus absorberi : perennis gloriae compensatione ditari : Deum sicuti est insatiabiliter contemplari.

60. Reprobi tria sperare dicuntur. Voluptatem corpoream sibi ad sufficientiam cumulari : momentaneam gloriam ad beatitudinem suffragari : mores suos et opera nullo posse judicio reprobari.

61. Imitator Christi tria debet agere. Simplicis innocentiae sensum tenere, ut cum Christo puer efficiatur. Abjectum et humilem habitum amare, ut infantiae Christi pannis vilibus involvatur. In disciplina simpliciter ambulare, ut cum Christo in præsepio positus inveniat.

62. Spiritus sunt administratorii, qui curam habent salutis nostræ : sunt operatorii, qui auctores existunt sospitatis humanae : sunt contemplatorii, qui assistunt vultui majestatis divinae.

63. Beati spiritus visione satiantur, dulcedine ebriantur, charitate sociantur.

64. Homines Deum expectantes, debent esse suspensi quando veniat, dubii quid eis deferat : hilares et devoti, diligentius adornati ; tria sperantes in eo, nuptialem præsentiam, familiarem gratiam, liberalem munificentiam.

65. Tres sunt species nuptiarum. Prima, reconciliationis per fidem, in qua sunt tria fercula : peccatorum ablutio, gratiae consecutio, naturæ reformatio. Secunda, adoptionis per spem, in qua etiam sunt eloquii divini consolatio, alimoniae caelestis communio, dulcedinis internæ prælibatio. Tertia est glorificationis perfectæ per charitatem : cujus

fercula sunt, æterna incorruptio, vera glorificatio, perennis Dei visio.

66. Tres sunt equorum species. Mundialis superbia, cujus ascensor cadit retro. Spiritualis scientia, cujus collo circumdantur hinnitus. Integralis munditia, quam omnis **779** cœlorum exercitus sequitur in vestimentis albis.

67. Verba consolationis Dei sunt ablutio culpæ, restitutio gratiæ, evasio exsilii, consecutio regni, consortium divinitatis, adeptio æternitatis.

68. Arma fidelium tria sunt. Sapientiæ plenitudo, quæ est funda David, de qua sententiarum lapides emittuntur. Patientiæ firmitudo, quæ est baculus, quo luporum rabies propulsatur. Charitatis amplitudo, quæ est pera David, de qua orationes proferuntur.

69. Tria prælatis necessaria sunt. Viva fidei et doctrinæ sinceritas, ut inhabitent in eadem regione. Studiosa bene operandi sedulitas, ut vigiliis cum pastoribus celebrent. De salute subditorum diligens curiositas, ut custodiant gregem suum.

70. Bubulcus habere debet duo. Vocis suavitatem, quæ laborem mulceat operantium. Aculei punctiorem, quæ torporem excutiat pigritantium.

71. Tres sunt species pœnitentiæ. Simulatoria et infructuosa, cujus exemplum est in Esau et in Saul. Crudelis et desperata, sicut in Cain et Juda. Utilis et consummata, sicut in Maria et Zacchæo : cujus partes sunt quinque ; contritio in corde, confessio in ore, maceratio in carne, correctio in opere perseverantia in virtute.

72. Tria inveniuntur in Petro : fidei unitas, pœnitentiæ veritas, amoris soliditas.

73. Tria sunt genera mutationum. Sublimitas in humilitatem ; quando Verbum carnem assumpsit. Contemptibilitas in majestatem ; quando se homo Deus coram discipulis transformavit. Mutabilitas in æternitatem ; quando resurgens cœlum regnaturus ascendit.

74. Ea quæ agimus, vel in lumine vultus hominum facimus, ut hominibus placeamus : vel in lumine vultus nostri, ut benefacere quod malum est nos credamus : vel in lumine vultus Dei, ut ipsi soli, quidquid boni in nobis est, humiliter adscribamus.

75. Tria sunt quæ patientiam subruunt. Anxietas nimia doloris, causa justa innocentis, indignitas inferentis.

76. Qui a societate recedit, amittit conventorum solatia : prosequendo socios subit fastidia : aberrans facile sequitur devia, incurrit sæpius vitæ naufragia.

77. Magistri operum Pharaonis tres sunt. Fetidus ardor æstuantis luxuriæ : anxius furor sævientis avaritiæ : noxius appetitus inanis gloriæ.

78. Tres sunt in nobis principes quos necesse est mori, ut Christus vivat. Prudentia sæcularium, quæ est Joseph. Eloquentia spiritualium, quæ est Moyses. Copia temporalium, quæ est Josue.

79. Triforme est impiorum refugium. Deceptricis

documentum fallaciæ, quæ est Phithon. Sæcularis munimentum potentiæ, quæ est Ramesse. Simulatoricis figura justitiæ, quæ est civitas Solis. Has jubet Pharo ædificari.

80. Tres sunt calices quos Dominus nobis propinat. Pœnitentiæ et doloris, qui est plenus mixto. Patientiæ et laboris, quem bibit Jesus. Benevolentiæ et amoris, qui est inebrians et præclarus.

81. Quinque sunt torrentes. Crudelitatis et malitiæ, qui est Cison, apud quem Jabin occiditur. Philosophialis eloquentiæ : hic est Cedron, ultra quem Jesus egreditur. Passionis et angustiae : hic est in via, de quo Jesus dicitur bibisse. Cœlestis sapientiæ, apud quem Elias pascitur. Jucunditatis et lætitiæ, quæ potantur electi.

82. Tribus modis renovamur, Carne, per Baptismi mysterium ab originali peccato : opere, per pœnitentiæ remedium ab actuali delicto : carne et spiritu, per resurrectionis donum.

83. Species terræ quadriformis est. Flos et viriditas temporalium honorum, quæ irrigatur sicut paradisi. Utilis vita et conversatio electorum, de qua oritur panis. Amœnitas cœlestium mansionum, quæ fluit lacte et melle. Situs gehennalium locorum, quæ est terra miseriæ et tenebrarum.

84. Quadrifarium est genus deserti. Invia mundi exsilii solitudo : de quo David, *In terra deserta, invia et inaquosa* (Psal. LXII, 3). Disciplinæ christianæ difficilis altitudo : in qua peregrinantur filii Israel. Cœlestis Jerusalem delectabilis amplitudo : in qua relinquuntur oves nonaginta novem. **780** Gehennalis miseriæ terribilis habitudo : quæ est desertum solitudinis.

85. Quatuor sunt species currum. Elationis et dominii, in quo mergitur Pharo. Humilitatis et studii ; in quo sedet Eunuchus. Devotionis et obsequii, in quo sedens Joseph occurrit patri. Amoris et desiderii, in quo rapitur Elias.

86. Triformis est ascensus Domini. Victoriosus, quo ascendit super occasum. Speciosus, quo ascendit super cœlos cœlorum. Gloriosus, quo ascendit super pennas ventorum.

87. Regnum cœlorum alii violenter rapiunt, ut pauperes spiritu : alii mercantur, ut illi qui faciunt amicos de mammona iniquitatis : alii furantur, ut mulier quæ tangit fimbriam : alii compelluntur intrare, ut pauperes sæculi.

88. Quatuor sunt quæ veram conferunt humilitatem. Vilis operis, assiduitas subjectionis, comparatio melioris, judicium conditoris.

89. Tria sunt judicia : alienum, proprium, divinum.

90. Pretiosam mortem aliquando facit vita, ut in confessoribus : aliquando causa, ut in martyribus : aliquando vita et causa, ut in plerisque.

91. Tria sunt præputia quæ præciduntur. Carnis præputium in Judæo : cordis præputium in Christiano : linguæ præputium in perfecto.

92. Quatuor sunt tempora : præfigurationis, præ-nuntiationis, visitationis, redemptionis.

93. Modis quatuor visitat nos Deus. Exhibitione præcepti. Præceptum enim aliud carnale, aliud spirituale. Asperitate flagelli ; cujusmodi sunt quinque causæ : ut ab iniquitate corrigat, ne quis de collata virtute superbiat, ut virtus hominibus innotescat, ut alios ejus exemplo compescat, ut corona cumuletur et crescat. Novitate miraculi ; quod visibile est : et invisibile, inspiratione subtili.

94. Quater luctatus est Jacob. In utero cum Esau, in adolescentia cum eodem, in Mesopotamia cum Laban, in Bethel cum angelo.

95. Jesus dicitur ter flevisse. In ipso ortu, genus humanum : processu temporis, Lazarum : ad ultimum in Jerusalem, futurum casum.

96. In fronte aliquando lepram, aliquando Thau, aliquando laminam auream gerimus.

97. Dominus sedet aliquando in valle Josaphat, aliquando in monte, aliquando in solio excelso.

98. Tonitruum aliud igneum, aliud pluviale.

99. Duo sunt calcaria quibus urget propheta, asinam suam : pudor, ne temporaliter polluatur ; timor, ne æternaliter puniatur.

100. Tria sunt quæ nos restringunt et cohibent, et quasi cinctoria dici possunt. Corpore mortis memoria, quæ est zona pellicea qua cingebantur Elias et Joannes. Probabilitas et decor pudicitiae, qua cingitur Aaron accedens ad Deum. Amor religionis et justitiæ, quæ est zona aurea, et ea præcingitur Jesus ad mammillas.

101. Quatuor virgines sunt quas in conjugium sociare debemus. Eloquentia philosophalis, quæ est Zelpha ancilla Jacob, Sententia juridicialis, quæ per Balaam designatur. Innocentia actualis, quæ Lia potest dici. Contemplatio spiritualis, quæ Rachel intelligitur.

102. Duo sunt oculi sponsæ. Rerum labentium consideratio, quæ est velut flamma ignis : et cœlestis patriæ digna æstimatio, in qua vulneratur cor sponsi.

103. Vestimenta communia ministris Dei tria sunt. Cœlestis sapientia, quæ est Ephod, et caput operit : perseverans justitia, quæ poderis est, et totum corpus induit : carnalis continentia, quæ lumbos cingit.

104. Candelabra in Scripturis reperiuntur tria. Legalis obscuritas, quæ sphaerulas habet et lilia : prophetalis subtilitas, quæ habet duas olivas in cacumine suo : et evangelica veritas, quæ habet in medio sui similem filio hominis.

105. Munitiones quibus anima vallatur, tres sunt. Sedula circumspectio, quæ est sepes : sanctorum intercessio, quæ est vallum firmissimum : divina protectio, quæ est murus protegens ab incursu hostium.

106. Spem nostram triplex ratio discutit et roborat. Humilitas collatæ sapientiæ, quod est ovum in aqua coquere : firmitas constantis patientiæ, quod

est ovum igni assare : veritas inspirationis occultæ, quod est ovum in sagimine frigere.

107. Tria sunt quibus Deus vindictam exercet in hostes. Lavacri salutaris remedium, quod velut mare Rubrum occidit Ægyptios. Pœnitentiæ condignæ exercitium, quod velut sulphur peccatores interimit. Distinctionis extremæ judicium, quod velut ignis ad vocem Eliæ involvit.

108. Lectus animæ in quo pausat, tripartitus est. Gravitas debilitatis corporeæ, quam sibi languidus sanatus substernit. Tranquillitas quietæ conscientiae, in qua fugiente David statua ponitur. Hæc est cui duæ culcitæ supponuntur. De præterito securitatis et fiduciæ amplitudo : de futuro remunerationis et præmii certitudo. Cervical quod supponitur capiti, divinæ familiaritatis et gratiæ largitudo. Lectus tertius humilitas superioris gloriæ, quæ est lectus floridus, quem sexaginta fortes ambiunt.

109. Vitreæ per quas solis radius infunditur, tres sunt. Charitatis integritas, per quam peccati remissio se infundit : humilitatis puritas, per quam Mariæ gratia cœlestis illapsa est : intellectus subtilitas, perquam radius sapientiæ cor illustrat.

110. Septem lampades thronum electæ mentis illuminant, charismata scilicet spiritus, quæ plenius propheta prosequitur ; quæ dum oleum gloriæ juncumque timoris et infirmitatis cœlesti igne consumunt, lumen veritatis incessabiliter administrant.

111. Quod nobis apponitur ad edendum, trifarium est carnis edulium. Hædus de capris in fructu pœnitentiæ, quem Jacob obtulit Isaac ut benediceretur : vitulus de armento in actu justitiæ, quem Abraham expendit in cibos Angelorum : vitulus saginatus in cumulo gloriæ, quem pater recepto filio legitur victimasse.

112. Triplex est hortus in quo electæ animæ spantiantur. Molestia corruptibilis vitæ, quæ est hortus nucum, in quo Susanna lavatur. Amœnitas jucunditatis supernæ, quæ est hortus deliciarum, in quo ponitur Adam, ut operetur et custodiat. Dulcedo et suavitas visionis divinæ, quæ est hortus conclusus, in quo Joseph statuit sibi monumentum in petra excisum. Munda quoque conscientia, pro sui diversitate hos in se suscipit hortos.

113. Esurie nostræ mensæ tres apponuntur. Legis et Evangelii sacramentum, in quo sumuntur sapientiæ dapes : catholicæ institutionis mysterium, ubi accipitur caro piscis assi, et favus mellis : æternæ satietatis arcanum, quod intra velum est, et panes continet propositionis, et vitæ.

114. Thesauri quos thesaurizare debemus, tres sunt. Desiderium pietatis in corde, qui absconditur in agro ut ematur. Doctrina veritatis in ore, quæ est thesaurus nivis et grandinis. Assiduitas perseverans in homine, quæ habet frumentum et hordeum, et oleum et mel. Hi sunt thesauri Magorum, qui aurum, thus, et myrrham nato Domino obtulerunt.

115. Quatuor differentiæ panum in Scripturis

reperiuntur, quibus diversæ generis humani deplorantur miseræ : panis coctus in stercore humano, bovino, cinere et clibano, quibus diversi affectus humanæ exprimuntur.

116. Altaria quibus vota superponere debemus, tria sunt. Divinarum sanctionum expletio, quod fit de lignis Setim in deserto : beatorum multiplex advocatio, quod fit de lapidibus quos ferrum non tetigit : Redemptoris humilis incarnatio, quod fit de terra.

117. Puellæ quæ evertunt sensum nostrum, tres sunt. Teneritudo carnis nostræ, quæ est Dalila quæ Samsoni eruit oculos. Amœnitas mundialis gloriæ, quæ est Jezabel, et Naboth occidit. Diffidentia futuræ vitæ, quæ est filia Herodiadis, et aufert caput prophetæ.

118. Duæ sunt tribus, Levi et Judæ, ex quibus sacerdotes sumuntur, Aaron et Christus, et eorum successio. Quod qualiter conveniat, ex nominum interpretatione poterit conjectari.

782 119. Aquilæ Dominico corpori assidentes tres sunt. Magnitudo potentiæ laicalis, grandis et magnarum alarum. Abusio propositi clericalis, quæ ponit in cœlo nidum suum. Humilium subtilitas spiritualis, quæ provocat ad volandum pullos suos.

120. Quadripartitum est officium sacerdotale. Vivam carnis hostiam immolare, quod Leviticum est : virtutum charismata Deo offerre, quod est incendere aromata, et filiorum Aaron est : cum fervore martyrii cœlum intrare, quod est introire cum sanguine sancta sanctorum : gratiæ et precum vota cœlo transfundere, quod est panem et vinum Deo offerre.

121. Fontes quibus animæ lavantur, tres sunt. Anxietas contritionis, quæ irrigat superficiem terræ : humilitas confessionis, quæ posita est extra urbem : devotio compunctionis, super quam Jesus moratur et sedet.

122. Panes quibus alimur in hac vita, tres sunt. Purgatorius cum amaritudine, quem mulier Sareptana ministrat in fame ; consolatorius cum dulcedine, quem angelus apponit quiescenti in umbra ; solidus cum fortitudine, qui perducit ad montem Dei Oreb. Hi in tribus portionibus corporis Domini continentur.

123. Lucernæ quæ noctem vitæ hujus illustrant, tres sunt. Intelligentiæ vigor in animo, quæ accenditur ut drachma reperiatur. Sapientiæ splendor in verbo, qui in alto ponitur, ut lumen ejus videatur ; justitiæ forma in proximo, quæ venienti ad nuptias antefertur, ut candelabris portari possit.

124. Tres rivi salutis fluxerunt a corpore Jesu. Verbum doloris, in quo confessio : sanguis asperisionis, in quo afflictio : aqua emundationis, in qua compunctio.

125. Piscinæ tres in Scriptura reperiuntur. Vetustas erroris, quæ est post duos muros : sensualitas carnis, in qua decumbabant languidi : perspicacitas

A rationis, quæ est in via agri fullonis. In his adquantur oves, et holocausta lavantur.

126. Fomenta ignis tria in nobis. Stipula cogitationis immundæ : fenum locutionis pravæ : lignum operationis illicitæ. Hæc ad ignem nos nutriunt, nisi superioribus fontibus exstinguantur.

127. Contemplativorum fenestræ tres sunt. Originaria, quæ est versus orientem : gubernatrix, quæ vergit ad austrum : consummativa, quæ respicit ad occidentem.

B 128. Quatuor fontes irrigant hortum Dei. Reatus proprii deploratio, quæ circuit terram Æthiopiæ : excessionis fraternæ compassio, quæ vadit contra Assyrios : indulgentiæ gratiæ consideratio, quæ medium intersecat Babylonis : desideriosa charitatis affectio, quæ circuit omnem terram Evilath. Hi fontes habent irriguum superius, et irriguum inferius, habentes aquas maris, fluminis, fontis et nivis.

129. In scutella Dei tria fercula continentur. Clarity perspicuitas, quæ fulgebit ut sol : integritas puritatis, quæ erit ut angeli : firmitas æternitatis, quæ erit ut Deus.

130. Ostia per quæ transitur ad vitam, tria sunt. Fidei veritas, retro quam Sara ridet : spei firmitas, quæ est in latere arcæ : charitatis soliditas, quam observat Cherubim cum flammeo gladio.

C 131. Triforme vinum est in scypho Dei. Rubicundum, in longanimitate sanctorum, quod lætificat Isaac in ægritudine : album, in remuneratione justorum, quo ebrietur Noe : nigrum et acidum, in damnatione pravorum, quod Jesus gustat, sed non vult bibere.

132. Vestis qua sacerdos uti debet, triplex est. Exterioris operis grossitudo, quo induitur Aaron coram populo : spiritualis sanctimoniæ habitudo, quam apud se Rebecca abscondit, et ea utitur Aaron in tabernaculo : contemplativæ dulcedinis pulchritudo, quæ inconsutilis est, et ea utitur Jesus.

133. Tunicæ quibus vestimur, tres sunt. Castigativa corporis edomatio, quæ pellicea est, et induit Adam : constantis perseverantiæ longitudo, qua dilectus amicitur Joseph : remuneratrici gratiæ largitudo, qua vestitur Jesus.

D 134. Seraphim sex alæ sunt. Duæ pedales ; pudor de præteritis, et metus de futuris. Laterales quibus volatur ; timor deprimens, et spes sustollens. Capitaneæ ; humilitas provehens, et charitas perficiens.

783 135. Solia duo Deus habet : angelicam substantiam, quæ est excelsum solium ; et humanam naturam, quæ est solium elevatum.

136. Quatuor animalibus quatuor pennæ sunt : timor et pœnitentia quæ corpus velant ; amor et spes, quæ sibi junguntur, et volant.

137. Animalibus novæ legis sex alæ insunt : naturalis suggestio, legalis institutio, prophetalis assertio, evangelicæ sanctio, apostolica jussio, ecclesiastica consuetudo.

138. Cubile Jesu triplex est. Unitas testamento-

rum, quæ est quasi uterus virginalis : Ecclesia electorum, quæ est quasi præsepium : conscientia purgatorum, quæ est quasi sepulcrum in petra.

139. Tria sunt quæ nobis in sanctis apponuntur ad edendum. Exterior corporis habitudo, quam tria sata constituunt : in vultu gravitas, in habitu vilitas, in incessu maturitas. Hic est panis quo quinque millia satiantur, et est hordeaceus. Sequitur interior spiritus aptitudo, quam tria quoque sata constituunt : in prosperis humilitas, in adversis soliditas, in cunctis mediocritas. Hic est panis siliginis, quo quatuor millia saturantur. Sequitur superior et Deo similis pulchritudo : hujus sata constituit in Deo et homine charitatis triformitas, quæ amicum et inimicum complectitur, et diligit propter Deum. Hic est panis frumentitius, qui Spiritus sancti vapore decoquitur, et panis angelorum vocatur.

140. Duæ sunt domus Dei. Exterior, rerum ministra curiositas, quæ tabernaculum est super quod apparet gloria Domini, et recedit : interior, Deo vacans et serviens devota simplicitas, quæ templum est, et de loco non movetur.

141. Duæ sunt arcæ in veteri lege. Textus historiarum litteralis, quæ habet in se homines et jumenta : et sensus continentiarum spiritualis, quæ habet manna et virgam Aaron.

142. In Scriptura inveniuntur tres currus. Elatio potentiarum temporalis, cujus auriga est tumor præsumptionis et audaciæ, habens equum, robur propriæ confidentiæ. Rotæ ejus præcepta mobilitas vanitatis, et felix successio prosperitatis. Hic est currus Pharaonis, in quo moritur Rechab (*Exod. xiv*). Sequitur altitudo conversationis et vitæ. Auriga ejus sermo commonitionis divinæ, habens equum, votum perseverantiæ. Rotæ ejus horrenda terribilitas tormentorum, et mira delectabilitas præmiorum. Hic est currus in quo legit cum Philippo Eunuchus (*Act. viii*). Sequitur celsitudo contemplationis et gratiæ. Auriga ejus amor cælestis patriæ, habens equum, desiderium beatitudinis et vitæ. Rotæ improbatio gloriæ mundialis, et divinæ reverentia majestatis. Hic est currus igneus, in quo Elias rapitur in cælum (*IV Reg. ii*).

143. Tria sunt operimenta altaris. De peccatis poenitentialis afflictio, quæ est cilicium : de venia laudis et lætitiæ magnitudo, quæ est velut æs sonans : de gratia præcordialis jubilatio, quæ rutilat velut aurum.

144. Claves quæ nobis occulta reserant, tres sunt. Anxii temporis austeritas, quæ aperuit puteum abyssi : præsumptivæ spei subtilitas, quæ reserat regnum cælorum : veræ dilectionis conspicuitas, quæ est clavis David.

145. Fluvii quibus peccatores se lavant, duo sunt. Fluxus corruptionis et lasciviæ, pestis adulationis et fallaciæ, qui sunt Abana et Pharphar fluvii Damasci. Quibus justii se balneant, duo sunt. Invectio corruptionis et contumeliæ, suavitas consola-

tionis et gratiæ, qui sunt Jor et Dan fluvii Judææ.

146. Cantica fidelium quatuor sunt. Victoriæ, quæ submerso canitur Pharaone (*Exod. xv*) : adhortationis, quod terram promissionis concinunt intratum (*Num. iii*) : lætitiæ, quod de susceptione filii casti Anna (*II Reg. i*) : fortitudinis, quod David cantat de manu Saulis ereptus (*Psal. lxxix*).

147. Quatuor species herbarum sunt in horto Dei. Puritas corporalis munditiæ, quæ est quasi lilius : gratia spiritualis innocentiarum, quæ est quasi hyssopus : veritas liberalis eloquentiarum, quæ est quasi viola : justitia operationis continuæ, quæ est quasi rosa.

148. Martyrium siue sanguine triplex est. Parcitas in ubertate, quam habuit David et Job : largitas in paupertate, quam exercuit Tobias et vidua : castitas in ~~784~~ juventute, qua usus est Joseph in Ægypto.

149. Duo sunt pedes quibus uti debemus : natura, et consuetudo.

150. Equi quibus ad cælum evehimur, tres sunt. Dolor ex poenitudine, cujus ungulas coluber mordet. Hujus sella est de veniæ perceptione præsumptio ; frenum et camus, solatia Scripturarum et exempla veterum ; calcaria quibus urgetur, de reatu enormitate confusio, de poenæ consideratione formido : fovea, desperatio. Sequitur fervor ex religione, cui supersedet Mardocheus in veste regia. Hujus sella, temperans discretionis gravitas ; frenum et camus, suspecta conditio carnis suæ, et utilis emersio perseverantiæ ; calcaria, exercendæ honestatis cupiditas, et fraternæ commoditatis aviditas : fovea, intemperantia. Sequitur desiderium ex amore, cui datur fortitudo, et circumdatur hinnitus. Calcaria, fluxa labilitas præsentium, stabilis æternitas futurorum : ductor, affectuositas videndi Deum, fovea, indiscretio.

151. Speluncæ in Libris sacris inveniuntur tres. Perversa impietas voluntatis, quæ est latronum, in qua Saul purgat ventrem. Solida firmitas æquanimittatis, quæ fit in altari, et est unius cubiti. Exercitium geminæ pietatis. Hæc est spelunca duplex, in qua Patriarchæ sepeliuntur.

152. Quatuor sunt arma quibus principaliter communitur. Prudens et humilis intelligentia, quæ est quasi galea, et caput operit : mediocris et parca temperantia, quæ est lorica, et pectus legit : perseverans et patiens constantia, quæ est quasi scutum, et dexteram munit : retributrix æquitatis justitia, quæ est gladius utrobique incidens ad divisionem animæ et spiritus.

153. Tria sunt sacrificia. Pia contritio, habens butyrum humilitatis, et absinthium indignationis : digna operatio, habens oleum discretionis, et acetum confusionis : gratiarum actio, habens balsamum devotionis, et venenum ingratiitudinis.

154. Quatuor sunt in quibus anima captivatur. Mundialis nequitia, inutilis tristitia, inanis gloria, latens superbia.

Coeli ad quos rapimur, tres sunt. Dignitas **A** justitiæ puritatis, ad quam rapitur Elias in : veritas angelicæ subtilitatis, ad quam rachiel in spiritu : summæ incircumscripção ad quam rapiuntur animæ electorum.

Sex sunt refugii civitates. Interdictæ prævas cautio, sequendæ præceptionis obeditio, adæ divinitatis ambitio : hæ sunt in terra i. Mundanæ fabricæ consideratio, urbis tyjugis inspectio, et supereminens verbo Dei : hæ sunt trans Jordanem, et sunt de sorte

Paradisorum tria genera sunt. Voluptuosa visibilium, quæ irrigatur sicut hortus deli : sincera puritas spiritualium, quæ in se at hominem : deliciosa veritas supercælebi Paulus audit arcana verba.

Montium genera quatuor sunt. Montes Geli abjicitur clypeus Saul (*II Reg. i*) : montes e, qui nimis eriguntur (*Amos, III*) : montes æ, super quos arca requievit (*Gen. VIII*) : Israël, qui expandunt ramos suos (*Ezech.*

Quæ nos revocant a proposito nostro, duo ubor incepti operis, et desperatio exsequenutis. Hi Rechab et Benaab, qui occidunt Is in strato suo (*II Reg. IV*).

Pallia quibus nostra nuditas operitur, quant. Vetustas erroris et nequitiae, quæ est erizoma verendorum. Novitas conversationis **C**, quæ Rebecca descendens de camelo optatum suum (*Gen. III*). Integritas cælestis sanis, quam Elias reliquit Elisæo, et dividit Jor (*Gen. XXIV*). Claritas immortalitatis æternæ, et pallium sapphirinum, quo in die festo uirdochæus (*IV Reg. II*).

Bonus est Deus, temporale beneficium larpmpendendo. Patiens est ultionem peccatorum orditer differendo. Longanimis est, reos ad antiam invitando.

Hostes quibus tradimur, tres sunt. Immundesideriorum impuritas, quæ sunt quasi rodentes posteriora. Corporalium passionum itas, quæ sunt quasi locustæ more scorpionientes. Rationis et sensus **785** obstinata itas, quæ sunt serpentes igniti.

Latrones qui nobis optima quæque furantur, r sunt. Hebetati intellectus socordia, tollens scientiam veritatis. Hic latro apud Psalmilicatur negotium in tenebris. Indomitæ carnis t, rapiens meritum integritatis, et dæmonium : meridianum. Favorabilis auræ jactantia, plenitudinem sanctitatis, et dicitur sagitta in die. Vitæ hujus amor et appetentia, rapremium æternitatis, et dicitur timor noctur *psal. xc, 5, 6*. Hi sunt latrones Syriæ.

Oscula tria sunt. Reconciliatorium, quo duo Domini, misericordia et justitia continguntur. neratorium, quo duæ manus, opus creatricis

justitiæ, et modum gubernationis continuæ amplectuntur. Contemplatorium, quod sumitur ad os, et Verbum Dei atque hominem in unitate miranda connectit. Possunt quoque dici naturale, quando spontanea voluntate ducimur ad bonum : doctrinale, quando admonitione alterius invitamur ad Deum : gratiosum, quando jucunda inspiratione trahimur ad bene agendum.

165. Vocationes tres sunt : Divina, sicut in Paulo; humana, in quinque millibus conversis ad vocem Apostolorum ; necessaria, in primo eremita Paulo.

166. Contemplatio dicitur cibus in hac vita, ubi in sudore vescimur pane nostro : potus, in futura, ubi libere et sine dolore sumitur : ebrietas, in ultimo, cum anima recepto corpore congaudebit : unde dicitur : *Comedite, amici (Cantic. v, 1)*, etc.

167. Contemplativi alii ascendunt et corruunt (*Exod. XIX*), sicut bestia, quæ tangit montem : alii rapiuntur et descendunt, sicut Petrus post excessum descendit de cœnaculo (*Act. X*).

168. Duo sunt ubera. Compassio, de qua fluit lac consolationis, quo nutriuntur infirmi : congratulatio, unde fluit lac adhortationis, unde sustentantur validi.

169. Unguenta tria sunt. Compunctio de memoria peccatorum, quæ infundit pedes Jesu : devotio ex recordatione beneficiorum, qua perungitur caput Jesu : pietas ex consideratione miserorum, quæ ad ungendum corpus Jesu a mulieribus præparatur.

170. Virgæ tres sunt. Virga Moysi, quæ dividit mare Rubrum (*Exod. IV*) : virga Aaron, quæ confert sacerdotium (*Num. XVII*) : virga David pastoralis propulsans adversarium (*I Reg. XVII*).

171. Triplex fuit forma Jesu. Communis et despecta : sole clarior et tota splendida : spiritualis et divina, sed humanis visibus temperata.

172. Cibi Israel tres sunt. Azyma scientiæ sæcularis in exitu de Ægypto : manna intelligentiæ in deserto : palma victoriæ triumphalis in promissionis regno.

173. Divinorum conscii secretorum tres sunt. Agnitæ fidei firmissimus exsecutor : ingruentium vitiorum strenuus supplantator : perceptæ gratiæ humilis confessor. Hi sunt Petrus, Jacobus, et Joannes.

174. Tres ex omni populo liberantur ; Noë, Daniel, et Job.

175. Tres in sacerdotium assumuntur : Moyses, Aaron, et Samuel.

176. Latrones innocentiae vestem diripiunt, temptationum sagittis confodiunt, cælesti consolatione destituunt.

177. A Domina nostra rei habent veniam, justigratiam, Angeli lætitiæ.

178. Bona providere coram hominibus debemus habitu, ne sit notabilis : actione, ne sit reprehensibilis : sermone, ne sit contemptibilis. Coram Deo, cogitatione sancta, affectione pura, intentione recta.

179. Duo sunt in Christo : generatio divina, et ge-

neratio humana : et in Spiritu sancto processio et gratia.

180. Spiritus sanctus operatur aliud in nobis propter nos, ut compunctionem, dimittendo peccata : devotionem, sanando opera : amorem, revelando cœlestia. Propter proximos aliud, ut doctrinam sermonum, gratiam curationum, etc.

181. Duplex est periculum, ne vel ea quæ propter nos, dividamus proximis : vel ea quæ propter proximos, reservemus nobis. Hæc est discretio spirituum.

182. Janitor memoriæ, recordatio professionis : voluntatis 786 janitor, memoria patriæ cœlestis : portitor intentiouis, consideratio gehennalis.

183. Modi diligendi sunt quatuor. Carnem amare carnaliter, spiritum carnaliter, carnem spiritualiter, spiritum spiritualiter.

A 184. Tres sunt panes, quos de via veniens quartus amicus (*Luc. xi*) : continentia, humilitas, charitas.

185. Pax triformis. Ficta, ut in Juda : inordinata ut in Adam et in Eva : vera, quam Christus reliquit discipulis suis.

186. Sequentium pacem tria sunt genera. Pacati, qui in pace possident terram suam : patientes, qui in patientia sua possident animas suas : pacifici, qui pacem faciunt inter discordes.

187. Contemplatores alii ascendunt et cadunt; ut illi qui evanuerunt in cogitationibus suis : alii rapiuntur et descendunt ; ubi, *Sive mente excedimus, Deo (II Cor. v, 13)*, etc.

B 188. Quadrus lapis est superius amando cœlestia, inferius contemnendo terrena, a dextris vilipendendo prospera, a sinistris æquanimiter sustinendo contraria.

DISPUTATIO CUJUSDAM JUSTI CUM DEO,

Sive ad horam e corpore educti, et ad corpus reducti ; sive in excessum rapti, et postmodum ad se revocati.

Videbatur huic aliquando, sive in corpore, sive extra corpus, Deus scit, concessum sibi jam amodo requiescere a laboribus suis, et sabbatizare cum populo Dei, sedere ad pedes Jesu ; et intendere in speciem decoris ejus ; Mariæ optimam partem se jam perpetuo adeptum, ac Rachelis pulchritudinem a cœlestis sponsi amplexibus nunquam avellendam : cum ecce subito de cœlo respiciens Dominus, vidit flentes parvulos, panem quærentes, matrem eorum viro viduatam ad maxillas lacrymas emittentem ; consolationem sibi ac filiis quærentem, nec inventientem. Et respiciens virum voluntatis suæ juxta se de singulari gaudio tripudiantem, atque communem tristitiam velut ultra non curantem ; respiciens, inquam, Dominus, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, charitas, non quæ sua sunt, quærens : Salva sunt, inquit, tua tibi præmia, nec dilata minuentur ; illorum potius miserere quos deseris. Numquid fratres tui ibunt ad pugnam, tu hic sedebis ? numquid ipsi foris stabunt quærentes te, cum tu intraveris in gaudium Domini tui ? Egrediendum tibi ad eos, et ad bella Domini surgendum et adjuvandum. Dixit ergo Dominus : Surge, et exi hinc. Homo : Domine, bonum est nos hic esse : quo ibo a facie tua ? Dominus : Exi hinc, et redi ad ægrotum tuum, corpus tuum, quod tibi commisi custodiendum et observandum ; jam tabescit. Homo : Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus ? Domine, miserere. Ægrotus meus gravis est et intolerabilis, ad necessaria exigenda improbus, ad superflua vel noxia anxius et importunus. Dominus : Vide ut curam ejus facias ; sed non in desideriis : sic enim expedit infirmitati ejus. Homo : Dura providentia. Dominus : Exi hinc. Si quid ei quod suum est tu-

leris, in quadruplum restituere compelleris. Sed et pueri jam plorant et petunt panem, et non est qui frangat eis. Homo : Mihi autem quando ? Dominus : Tibi autem facies postea. Homo : Quid, Domine, quid ? pascere eos non possum, nec curare nisi Ægypto dem manum, et Assyriis ut saturentur pane. Dominus : Creatura vanitati subjecta est non volens, sed propter eum qui subjecit eam in spe. Liberabitur autem a servitute corruptionis in libertatem filiorum gloriæ Dei. Homo : Domine, Assur iste non solum devorat carnes nostras, sed etiam exossat nos. Non solum corpus fatigando excruciat, sed pervenit gladius usque ad animam meam. Dominus : Si ego pro vobis tradidi animam meam, et vos debetis pro fratribus animas ponere. Homo : Et quare non defendis sanguinem nostrum ? Dominus : Puer ergo es, qui nisi virgam, qua verberatus es, verberari videris, plorare 787 non desistis. Homo : Obsecro, Domine, sine me adhuc loqui ad Dominum meum, cum sim terra et pulvis. *Seduxisti me, Domine, et seductus sum : fortis fuisti et invaluisti (Jerem. xx, 7)*. Dixisti enim mihi ; *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve (Matth. xi, 28, 30)*. *Credidi, propter quod locutus sum (Psal. cxv, 10)*. Confugi libens et gaudens sub jugum tuum : et ecce, te permittente, possidet me, Domine, absque te, et suo jugo ferreo attritum argent in trituram suam et tuæ civitatis civem conscriptum, de luto et latere cogunt Ægyptii civitates ædificare. Dominus : Patientes estote usque ad adventum meum. Homo : Usquequo, Domine ? Dominus : *Moses et Aaron, ite ad onera vestra (Exod. v, 6)*. Et projectum se sentiens homo a conspectu tam